

Сергій Гладкий - забутий український мистець

Підготувала Любов Волинець

У нашій бібліотеці маємо добірну колекцію книг на мистецькі теми між якими знаходяться унікальні та рідкісні видання. Одне із таких раритетних видань - це книга мистця Сергія Гладкого "Українські взірці".

У 1939 році Сергій Гладкий подарував нашій бібліотеці свою останню працю, повна назва якої Українські взірці. Слав'янська серія. Книга складається із 20 кольорових картин, виконаних методом трафаретного друку (*pochoir method*). Ця техніка - надзвичайно кропітка, бо кожний колір накладається вручну окремо. Кожний твір іноді потребує 30 або й більше трафаретів, щоб надрукувати одну картину. Одну із цих картин із особливим і відповідним орнаментом, мистець присвятив нашому музеєві із такою присвятою: *Українському Музею у США - З почиттям глибокої до Вас пошани посилаю Вам свою останню працю. 31 січня 1939. С. Гладкий.*

Хто такий мистець Сергій Гладкий і яка винятковість його мистецтва? На підставі розсіяних і недостатніх даних із різних джерел нам вдалося відтворити, хоча б частково, його життя та творчість.

Сергій Гладкий народився на Полтавщині у 1880-их роках. Точної дати його народження нам не вдалося встановити. Був він архітектором, малярем, проектувальником, дизайнером сценічних

костюмів та графіком. Він закінчив студії в Інституті цивільних інженерів у Петербурзі. У одному джерелі подано, що Гладкий багато мандрував по Азії (Тибет, Монголія) та по східній Європі (Росія, Україна, Далматія). Під час своїх мандрів цими країнами він звертав особливу увагу на їхню архітектуру та народне мистецтво. Після Першої Світової Війни він емігрував до Чехословаччини, де в 1920-их роках (1924-1926) видавав журнал *Umeni Slovani* (Слав'янське мистецтво) в Брно і в Празі. Згодом переїхав до Парижу, де працював над розписом будов і як ілюстратор. У 1929 році брав участь у мистецькій виставці в Парижі. Його твори дістали похвальну оцінку французьких мистецьких критиків. Його твори - це поєднання конструктивістичного та кубістичного стилю, утілюючи в них абстрактні малюнки, геометричні мотиви, символічні форми тощо. Його праці мали значний вплив на розвиток АР-ДЕКО та модерний абстрактний стиль. Сергія Гладкого вважали предтечею модерного абстрактного мистецтва, твори якого вплинули на моду, мистецтво композиції та архітектуру. Гладкий видавав свої твори, уживаючи трафаретну техніку друку (*pochoir method*), в результаті чого тільки обмежений тираж видань міг бути надрукованим. Найбільш відомі його праці -

Fleurs (1929) (Квіти), *Nouvelles Compositions Decoratives* (1929) (Нові декоративні композиції), *Point de Vue* (1932) (Точка бачення) та інші.

У 1920-их та ранніх 1930-их роках було певне число українських мистців на студіях у Парижі, ообливо із західної України. Повернувшись із студій назад в Галичину ці мистці зорганізували Асоціацію незалежних українських мистців у Львові. З 1932 по 1939 рік ця асоціація організувала мистецькі виставки у Львові, щоб познайомити українське населення із новими модерними течіями в мистецтві. Мабуть, Гладкий був із ними в контакті, бо на виставку 1932 року у Львові надіслав 18 своїх картин із альбому *Point de Vue* (Точка бачення). Під час або напередодні Другої світової війни Гладкий повернувся в Україну. Після цього його доля невідома. Чому він повернувся на батьківщину у такий небезпечний час большевицької окупації Західної України? Що його там чекало? Арешт, заслання в Гулаг - доля якої зазнали багато українських мистців, письменників, інтелектуалів, суспільних діячів.

До цієї останньої книжки Сергій Гладкий подав своє мистецьке кредо, яке висвітлює його розуміння мистецтва:

На чужині, Січень 1939.

Українське народне мистецтво та

пам'ятки нашої старовини - були основою малюнків цього збірника.

Більшість моїх творів мали своїми джерелами мистецтво славянських народів.

Не тільки рішення мистецьких проблемів було моєю метою, але і упорядкування самої основи сучасної декоративної композиції. Підход мій був і педагогічний.

Брав я на увагу й те, що давала мені новітня динамічна доба - (і не тільки в мистецтві), бо не може існувати і розвиватися якесь "окреме мистецтво" ніяк не зв'язане з вічним поступом народу.

Свої думки, у формі цих композицій, якими я починаю славянську серію декоративних взірців, як щире привітання я виную рідному українському народові.

Сергій Гладкий

Життя і творчість Сергія Гладкого - це ще один приклад талановитого, новаторського українського мистця, праці якого широко вплинули на розвиток абстрактного мистецтва, особливо АР-Деко, але про якого мало знаємо. Книга його декоративних мотивів, яку мистець подарував нашому музею 1939 року - це захоплюючий приклад його праці і, мабуть єдиний збережений при-
мірник.

На світлинах: зразки картин Сергія Гладкого

